

СКУПШТИНА ЦРНЕ ГОРЕ

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

Предсједнику Ивану Брајовићу

PRIMLJENO:	26.5.	20 19	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/19-75		
VEZA:			
EPA:			
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

На основу чланова 187 и 188 Пословника Скупштине Црне Горе, министру здравња Кенану Храповићу постављам следеће питање:

Постоје ли подаци о повећању малигних болести у Црној Гори након бомбардовања и је ли Црна Гора искористила чланство у Нато да сазна од нових савезника којим материјама су нас тровали, како би могло да се лијечимо а адекватан начин?

Питање ћу образложити на самој сједници.

Молим да ми одговор на постављено питање доставите у писаној форми.

У Подгорици, 24.05.2019. године

Подносилац питања:

Марина Јочић

Crna Gora
Ministarstvo zdravlja

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

Adresa: Rimski trg br.46
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 133
www.mzdravlja.gov.me

PRIMLJENO:	26. 6. 20 19. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/19-75/2
VEZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

Broj: 51-331/2019-5
Podgorica, 27.05.2019. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE
GENERALNI SEKRETAR
-n/r generalnog sekretara-
g-dina Aleksandra Jovićevića

Bul.Sv. Petra Cetinjskog 10
PODGORICA

Predmet: *Veza Vaš akt br. 00-61-2/19-75 od 26.maja 2019.godine (naš broj 51-331/2019-1 od 27.05.2019.god)*

Poštovani g-dine Jovićeviću,

Na osnovu člana 187 i 188 Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore, poslanica Marina Jočić postavila je Ministarstvu zdravlja sljedeće

POSLANIČKO PITANJE:

Postoje li podaci o povećanju malignih bolesti u Crnoj Gori nakon bombardovanja i je li Crna Gora iskoristila članstvo u NATO da sazna od novih saveznika kojim materijama su nas trovali, kako bi moglo da se liječimo na adekvatan način?

Na postavljeno poslaničko pitanje, na osnovu člana 191 Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore, Ministarstvo zdravlja daje sljedeći

ODGOVOR:

Ne postoje podaci o povećanju broja oboljelih od malignih neoplazmi u Crnoj Gori koji bi se zasnivali na podacima Registra malignih neoplazmi.

Prateći uporedne podatke o kretanju obolijevanja od maligniteta na teritoriji Crne Gore, još od vremena bivših država pa zatim i SRJ, moglo bi se pogrešno zaključiti da postoji tendencija povećanja obolijevanja od maligniteta. Povećanje apsolutnog broja oboljelih u Statističkim godišnjacima o zdravstvenom stanju (SRJ pa SiCG i na kraju Crne Gore) prije svega su posljedica poboljšanja prijavljivanja obolijevanja, dostupnosti zdravstvene zaštite, dijagnostičkih kapaciteta a u posljednje vrijeme i sprovođenja skrining programa – programa ranog otkrivanja maligniteta određenih lokalizacija.

Bitnu ulogu u praćenju obolijevanja ima i Registar malignih neoplazmi koji je u procesu izrade, a za koji postoje kvalitetni podaci koji gotovo apsolutno odražavaju realnu sliku o obolijevanju od svih maligniteta.

Imajući u vidu da je od bombardovanja prošao dugi niz godina a da tokom samog bombardovanja nije bilo namjenskog praćenja podataka o malignitetima jako je teško i gotovo nemoguće retroaktivno obezbjediti adekvatne podatke vezane za period bombardovanja, a koji koji bi bili neophodni za adekvatnu analizu. Bez obzira, i sve da Crne Gora raspolaže navedenom serijom podataka to ne znači da bi se moglo, niti da bi se smjelo na osnovu eventualno uočenih promjena u apsolutnim brojevima zaključivati o bilo kakvoj uzročno-poljedičnoj povezanosti kretanja obolijevanja od maligniteta sa bilo kojim potencijalnim uzročnim faktorom. Takvi zaključci, sa određenom uobičajenom dozom naučne nesigurnosti, mogli bi se donositi isključivo na osnovu adekvatno dizajniranih i sprovedenih naučnih istraživanja. Ona istraživanja koja obezbjeđuju najveću snagu naučnih dokaza po svojoj su prirodi longitudinalna i fokusiraju se na cijele populacije izložene riziku. To znači da je neophodno da se sprovede u realnom vremenu, neposredno nakon ili eventualno tokom određene izloženosti ispitivanom faktoru.

Takođe, budući da se radi o hroničnim bolestima multifaktorijelne etiologije, kod kojih je često potreban dugi niz godina (nerijetko decenija) od momenta izlaganja određenom faktoru do trenutka nastanka bolesti, uz gotovo nemoguće precizno mjerenje i kvantifikovanje izloženosti, vremena trajanja izlaganja kao i nerealnu eliminaciju čitavog niza drugih mogućih uzročnih faktora i pridruženih varijabli, samo sprovođenje istraživanja konkretnog faktora koje g-đa Jočić pominje bilo bi praktično neizvodljivo, a eventualno dobijeni rezultati jako upitni s obzirom na vrijeme proteklo od navedenih događaja.

U periodu od 01.02.2001. do 29.12.2002. Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore realizovao je Projekat dekontaminacije rta Arza od posljedica bombardovanja projektilima izrađenim na bazi osiromašenog urana. Sve poslove vezane za dekontaminaciju rta Arza realizovali su članovi Stručnog

tima i to isključivo profesionalna i posebno obučena lica za rad sa izvorima jonizujućih zračenja.

Visoko-koncentrisani radioaktivni otpadni materijal, nakupljen tokom realizacije Projekta je otpremljen i pohranjen u Skladište radioaktivnog otpadnog materijala u sklopu INN "Vinča", na bazi komercijalnog ugovora.

Ukupno se u sve tri etape Projekta dekontaminacije rta Arza radilo 221 dan. Dozimetrijski je pregledano više od 60 000 m² terena počev od rta Arza – mjesta na kom se nalazi tvrđava, pa ka zaleđu - brdu koje se nalazi iznad rta i ka uvali Mirišta. Kontrolisani su i prostori uvala Mirišta i Žanjic i to dozimetrijski, a takođe su uzimani i uzorci koji su kasnije laboratorijski obrađeni čime se potvrdilo da je osiromašeni uran bio prisutan samo i isključivo na rtu Arza.

Na osnovu publikovanih NATO podataka, koje je kasnije potvrdio UNEP, na rt Arza je ispaljeno ukupno 480 projektila a uranskih je bilo ukupno 300. Sa rta Arza je uklonjeno ukupno 258 kompletnih uranskih penetratora, ili 86 % od ukupno ispaljenih 300. Preostala količina penetratora ne predstavlja apsolutno nikakvu opasnost. Ovo je potvrđeno ispitivanjima rađenim u sklopu monitoringa stanja životne sredine a na zahtjev Ministarstva održivog razvoja i turizma. Ključni rezultati svih ovih ispitivanja su da ni u jednom od ispitivanih uzoraka nije detektovano prisustvo osiromašenog urana. Na osnovu svih obavljenih terenskih i laboratorijskih ispitivanja, sa sigurnošću se može reći da ni u jednom slučaju nije registrovana ni jedna vrijednost koja bi upućivala na eventualno preostalo prisustvo osiromašenog urana u bilo kom ispitivanom segmentu životne sredine na rtu Arza, uvali Mirišta i Žanjic.

Kao što je i rečeno naprijed osiromašeni uran je pronađen samo i isključivo na prostoru rta Arza. Projekat dekontaminacije koji smo realizovali je prevazišao sva prvobitna očekivanja a o kvalitetu realizovanih aktivnosti možda najbolje govori komentar dat na strani 78. Izvještaja UNEP-ove misije koji, suštinu rada i ispitivanja na rtu Arza ilustruje riječima:

«Rt Arza je bezbjedan za neograničeni javni pristup i korišćenje»

S uvažavanjem,

 MINISTAR,
dr Kenan Hrapović